

Uz sākumlapu>Tiesāšanās procedūras>Civillietas>Pierādījumu iegūšana Pierādījumu iegūšana

Latvija

1 Pierādīšanas pienākums

Puses pienākums ir pierādīt tos faktus, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība, bet atbildētājam savu iebildumu pamatotība.

1.1 Kādi ir pierādīšanas pienākuma noteikumi?

Pierādījumus iesniedz puses un citi lietas dalībnieki. Ja pusēm vai citiem lietas dalībniekiem nav iespējams iesniegt pierādījumus, pēc viņu motivēta lūguma tos izprasa tiesa.

1.2 Vai pastāv noteikumi, kas atbrīvo noteiktus faktus no pierādīšanas pienākuma? Kādos gadījumos? Vai ir iespējams iesniegt pierādījumus, lai pierādītu, ka kāds juridisks pieņēmums, nav pareizs?

Ja tiesa atzīst kādu faktu par vispārzināmu, tas nav jāpierāda.

Arī fakti, kas nodibināti ar likumīgā spēkā stājušos spriedumu vienā civillietā, nav no jauna jāpierāda, iztiesājot citas civillietas, kurās piedalās tās pašas puses.

Likumīgā spēkā stājies tiesas spriedums krimināllietā ir obligāts tiesai, kas izskata lietu par tās personas civiltiesisko atbildību, par kuru taisīts spriedums krimināllietā, vienīgi jautājumā par to, vai noziedzīgā darbība vai bezdarbība notikusi un vai to izdarījusi vai pieļāvuši tā pati persona.

Fakti, kas saskaņā ar likumu uzskatāmi par nodibinātiem, nav jāpierāda. Tādu pieņēmumu var apstrīdēt vispārīgā kārtībā.

Pusei nav jāpierāda arī fakti, kurus Civilprocesa likumā noteiktajā kārtībā nav apstrīdējusi otra puse.

1.3 Kādā apmērā tiesai ir jābūt pārliecinātai par kādu faktu, lai tā varētu pamatot savu spriedumu ar šo faktu?

Tiesa novērtē pierādījumus pēc savas iekšējās pārliecības, kas pamatota uz tiesas sēdē vispusīgi, pilnīgi un objektīvi pārbaudītiem pierādījumiem, vadoties no tiesiskās apziņas, kas balstīta uz loģikas likumiem, zinātnes atziņām un dzīvī gūtiem novērojumiem. Tiesai spriedumā jānorāda, kādēļ tā vienam pierādījumam devusi priekšroku salīdzinājumā ar citu pierādījumu un atzinusi vienus faktus par pierādītiem, bet citus - par nepierādītiem. Nekādiem pierādījumiem nav iepriekš noteikta spēka, kas saistītu tiesu.

2 Pierādījumu iegūšana

2.1 Vai pierādījumi vienmēr jāiesniedz kādai no lietas pusēm, vai arī atsevišķos gadījumos tiesnesis var iegūt pierādījumus pēc savas iniciatīvas?

Civilprocesa likums nosaka pienākumu pierādījumus iesniegt pusēm, bet likumā ir paredzēti arī atsevišķi gadījumi, kad tiesa pēc savas iniciatīvas pieprasa pierādījumus (piem. jautājumu izšķiršanā, kas skar bērna intereses). Ja tiesa atzīst, ka par kādu no faktiem, uz kuriem pamatoti puses prasījumi vai iebildumi, nav iesniegti pierādījumi, tā paziņo par to pusēm un, ja nepieciešams, nosaka termiņu pierādījumu iesniegšanai.

2.2 Ja kādas puses lūgums pieņemt pierādījumu tiek apmierināts, kas noteik tālāk?

Rakstveida un lietiskos pierādījumus iesniedz tiesai puses, bet ja puses atsaucās uz mutiskām liecībām, tad tiesa uz tiesas sēdi uzaicina pušu norādīto liecinieku, lai uzklausītu viņa liecību. Tiesa pievieno pierādījumus lietas materiāliem.

2.3 Kādos gadījumos tiesa var noraidīt puses lūgumu pieņemt pierādījumu?

Tiesa pieļauj tikai likumā noteiktos pierādījumus un tos, kuriem ir nozīme lietā. Tiesa var atteikt pieņemt pierādījumus, ja tie iesniegti vēlāk kā četrpadsmit dienas pirms tiesas sēdes, ja tiesnesis nav noteicis citu termiņu pierādījumu iesniegšanai. Lietas iztiesāšanas laikā pierādījumus var iesniegt pēc puses vai citu lietas dalībnieku motivēta lūguma, ja tas nekavē lietas iztiesāšanu vai tiesa savlaicīgas pierādījumu neiesniegšanas iemeslus atzinusi par attaisnojošiem, vai pierādījumi ir par faktiem, kuri kļuvuši zināmi lietas iztiesāšanas laikā.

Par pierādījumu nevar būt liecinieka liecības, kas pamatotas uz ziņām, kuru avots nav zināms, vai uz citu personu sniegtajām ziņām, ja šīs personas nav noprotinātas.

2.4 Kādi ir dažādie pierādījumu veidi?

Pušu un trešo personu paskaidrojumi, kuri ietver ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņu prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi;

liecinieku un ekspertu liecības;

rakstveida pierādījumi - dokumenti, vai citi raksti, kuros ziņas par faktiem, kuriem ir nozīme lietā, ierakstītas ar burtu, ciparu un citu rakstisku zīmju vai tehnisku līdzekļu palīdzību, kā arī attiecīgās ierakstu sistēmas (audio, video magnetofonu lentes, datoru disketes u.c.);

lietiskie pierādījumi;

ekspertīze;

eksperta atzinums;

institūcijas atzinums.

2.5 Kādas ir metodes, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, un vai tās atšķiras no metodēm, kādas izmanto, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, kas ir eksperti? Kādi ir noteikumi attiecībā uz rakstveida pierādījumu un eksperta atzinuma/viedokļa iesniegšanu?

Būtiskas atšķirības nav, jo gan eksperta sniegtā liecība ir pierādījums, kā arī eksperta rakstiskais atzinums ir vērtējams kā pierādījums. Tāpat gan lieciniekam, gan ekspertam pēc tiesas aicinājuma ir jāierodas tiesā sniegt patiesu liecību par tai zināmiem apstākļiem (lieciniekam) vai dot objektīvu atzinumu savā vārdā par eksperta noskaidrotajiem faktiem zinātnē, tehnikā, mākslā vai citā nozarē.

2.6 Vai kādas noteiktas pierādīšanas metodes ir nozīmīgākas par citām?

Nekādiem pierādījumiem nav iepriekš noteikta spēka, kas saistītu tiesu, bet tiesai spriedumā jānorāda, kādēļ tā vienam pierādījumam devusi priekšroku salīdzinājumā ar citu pierādījumu un atzinusi vienus faktus par pierādītiem, bet citus - par nepierādītiem.

2.7 Vai noteiktu faktu pierādīšanai ir obligāti jāizmanto noteikta veida pierādīšanas metodes?

Jā, ja faktus, kurus saskaņā ar likumu var pierādīt tikai ar noteiktiem pierādīšanas līdzekļiem, nevar pierādīt ne ar kādiem citiem pierādīšanas līdzekļiem.

Tiesa pieļauj tikai likumā noteiktos pierādīšanas līdzekļus.

2.8 Vai lieciniekam saskaņā ar likumu ir pienākums sniegt liecību?

Nevienam uz tiesu izsauktajam lieciniekam nav tiesību atteikties no liecību došanas, izņemot likumā noteiktos gadījumus.

2.9 Kādos gadījumos liecinieks var atteikties sniegt liecību?

No pienākuma liecināt var atteikties:

pušu radinieki taisnā līnijā un sānu līniju pirmajā un otrajā pakāpē, laulātais un pirmās pakāpes svaini, kā arī pušu ģimenes locekļi;

pušu aizbildņi un aizgādņi, kā arī personas, kas atrodas pušu aizbildnībā vai aizgādībā;

personas, kuras citā lietā tiesājas ar vienu no pusēm.

2.10 Vai pret personu, kura atsakās liecināt, var piemērot sankcijas vai likt sniegt liecību piespiedu kārtā?

Par atteikšanos liecināt tādu iemeslu dēļ, kurus tiesa atzinusi par neattaisnojošiem, un par apzināti nepatiesas liecības došanu liecinieks, kurš ir sasniedzis 14 gadu vecumu, ir atbildīgs saskaņā ar Krimināllikumu.

Ja liecinieks bez attaisnojoša iemesla neierodas pēc tiesas vai tiesneša izsaukuma, tiesa viņam var uzlikt naudas sodu līdz 60 euro vai atvest viņu uz tiesu piespiedu kārtā.

2.11 Vai ir personas, no kurām nedrīkst iegūt liecības?

garīdzniekus - par apstākļiem, kas viņiem kļuvuši zināmi, uzklusot grēksūdzi, un personas, kurām pēc sava amata vai profesijas nav tiesību izpaust tām uzticētās ziņas, - par šīm ziņām;

nepilngadīgas personas - par apstākļiem, kas liecina pret viņu vecākiem, vecvecākiem, brāļiem un māsām;

personas, kas savu fizisko vai psihisko trūkumu dēļ nespēj pareizi uztvert apstākļus, kuriem ir nozīme lietā;

bērnus līdz septiņu gadu vecumam.

2.12 Kāda ir tiesneša un pušu loma, uzklusot liecinieku? Kādos apstākļos liecinieku var uzklusot videokonferencē vai ar citu tehnisku līdzekļu palīdzību?

Par liecinieku izsauktai personai jāierodas tiesā un jādod patiesa liecība par tai zināmiem apstākļiem. Lieciniekam jāatbild uz tiesas un lietas dalībnieku jautājumiem. Tiesa liecinieku var nopratināt viņa atrašanās vietā, ja viņš slimības, vecuma, invaliditātes vai cita attaisnojoša iemesla dēļ nevar ierasties pēc tiesas izsaukuma. Liecinieku var nopratināt, arī izmantojot videokonferenci tiesā pēc liecinieka atrašanās vietas vai šim nolūkam speciāli aprīkotā vietā.

3 Pierādījuma izvērtēšana

3.1 Ja puse liecību ieguvusi nelikumīgi, vai tiesai ir kādi ierobežojumi sprieduma pieņemšanā?

Lietas dalībnieki var apstrīdēt rakstveida pierādījumu patiesīgumu.

Pret rakstveida pierādījuma patiesīgumu nevar iebilst persona, kas to pati parakstījusi. Šī persona var apstrīdēt šo pierādījumu, ceļot atsevišķu prasību, ja paraksts dots vardarbības, draudu vai viltus ietekmē. Tāpat lietas dalībnieks var iesniegt motivētu pieteikumu par rakstveida pierādījuma viltojumu. Ja tiesa atzīst, ka rakstveida pierādījums viltots, tā izslēdz šo pierādījumu un par viltojuma faktu paziņo prokuroram. Lai pārbaudītu pieteikumu par rakstveida pierādījuma viltojumu, tiesa var noteikt ekspertīzi vai pieprasīt citus pierādījumus. Taču, ja tiesa atzīst, ka lietas dalībnieks šo strīdu ierosinājis apzināti nepamatoti, tiesa var uzlikt naudas sodu.

Civilprocesa likums noteic, ka par liecinieku izsauktai personai jāierodas tiesā un jādod patiesa liecība par tai zināmiem apstākļiem. Ja puse vēlas noteiktus apstākļus pierādīt ar liecinieka liecību, lietas dalībniekam, lūdzot nopratināt liecinieku, lūgumā tiesai ir jānorāda, kādus lietai nozīmīgus apstākļus liecinieks var apstiprināt.

3.2 Ja esmu viena no lietas pusēm, vai mans paziņojums tiks uzskatīts par liecību?

Pušu un trešo personu paskaidrojumus, kuri ietver ziņas par faktiem, uz kuriem pamatoti viņu prasījumi vai iebildumi, atzīstami par pierādījumiem, ja tos apstiprina citi tiesas sēdē pārbaudīti un novērtēti pierādījumi. Ja viena puse atzīst faktus, ar kuriem otra puse pamato savus prasījumus vai iebildumus, tiesa var atzīt šādus faktus par pierādītiem, ja tai nav šaubu, ka atzīšana nav notikusi viltus, vardarbības, draudu vai maldības ietekmē vai arī lai slēptu patiesību.

4 Vai šī dalībvalsts saskaņā ar Pierādījumu iegūšanas regulas 2. panta 1. punktu ir norādījusi citas iestādes, kas ir kompetentas iegūt pierādījumus tiesvedības civillietās vai komercietās nolūkiem atbilstoši regulai? Ja ir, kādās tiesvedībās tās ir kompetentas iegūt pierādījumus? Vai tās var tikai pieprasīt pierādījumu iegūšanu vai arī palīdzēt pierādījumu iegūšanā, pamatojoties uz citas dalībvalsts pieprasījumu? Skatīt arī paziņošanu saskaņā ar Pierādījumu iegūšanas regulas 2. panta 1. punktu.

Nav norādītas citas iestādes, tikai tiesas.

Lapa atjaunināta: 18/12/2023

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietverto vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.